

'Bomen over bomen'

Oftewel: 'Urbs Ulmi Amstelredami'

Gijsbreghtcolumn c.q. Jaapcolumn over het Mokumsche loof door de eeuwen heen

Vandaag zou er géén Gijsbreghtcolumn zijn, omdat ik naar een bruiloft moet in het noorden van het land en daar tevens meehelp met voorbereidingen en met de muziek ende vermaak. 'Maar,' zei mijn buurman Jaap Stam, toen ie 't hoorde, 'dan schrijf ik toch 'n stukkie?' Jaap is bomoloog, waar zou die nou over moeten schrijven? Over bomen? 'Waar ga je over schrijven, Japie?' vroeg ik mismoedig en dacht vanbinnen, dat wordt drie keer niks. 'Ik zal je een geinig stukkie laten zien, Gijssie, dat ik laatstleden schreef voor het tijdschrift 'Bomennieuws' en ik kreeg het zomernummer van 2019 mee naar huis. In het tijdschrift stond inderdaad een koddig stukje met allerlei wetenswaardigheden m.b.t. onze getakte en zuurstofschenkende vrienden en daarom klopte ik bij Jaap aan en zei dat ik akkoord ging, als ie wel het stukje eerst even van tevoren aan mij ter beoordeling voorlegde en een en ander ook een beetje over Amsterdam zou gaan. Het werd achteraf gezien best een aardig stukkie, en Japie spitste een en ander ook zoveel mogelijk toe op m.n. de hoofdstedelijke knoeperds en aanverwante gewassen. Hier is het stukkie, met de groeten van Prof. Dr. Jacobus Wilhelmus Siegfried Stam Jr., stadsbomoloog ter stede.

Uw Gijsbreght. 😊

"Weetjes over de Mokumsche grachtenbomen toen en nu"

oftewel: 'ieperde-iep,...oera!!

Column door Prof. Dr. Jaap Stam Jr sstt, invalcolumnist

Mijn naam is Jaap. Jaap Stam. Mijn voornaamste interesse is bomen. Ik ben vanaf mijn vroegste jeugd al geïnteresseerd in deze medewezens, die elk unieke en markante trekken hebben. Je kon er als kind in klimmen, tegenaan plassen, eronder schuilen voor de zon,....én voor de regen (bij onweer schuilen, is beter van niet, vanwege het omvalgevaar). Ik wilde ook altijd een ding maken. Het maakte niet uit wat voor ding. Ik wilde simpele dingen maken, bijvoorbeeld een stoel of een tafel. Of een staande kapstok. Ik kreeg planken en balken van mijn vader. Eerst van kistenhout en waaibomenhout, later ook brokjes houtafval van een vriend van mijn vader die een houtgroothandel had. Ik mocht hele middagen rondstruinen bij die vriend en stukjes hout die ik interessant vond, mocht ik mee naar huis nemen om er iets van te maken. Ik voelde en rook aan alle stukjes die ik tussen de op de grond liggende houtspaanders vond en nam een flinke zak hout mee. Thuis ontdekte ik dat je hout hebt,....en hout. Waaibomenhout kun je beter opfikken, steigerhout daar kun je je grove tuinmeubilair van maken, maar....eikenhout was prima voor kasten, beukenhout voor speelgoed, mahoniehout voor zeer mooie ouwerwetse kasten en lindenhout, hmmm, dat rook heel apart, een beetje naar kerkwierook, daar kon je snijwerk mee doen. Ik sneed heel wat poppenkoppen voor mijn nichtje die thuis een poppenkast had en ook een marionettentheater wilde starten. Teakhout, ook heel apart, dat had geen nerf en voelde lekker aan, ik maakte er een xylofoon en een paar castagnetten van. Laten groeien van een boom tot een meubel is helemaal mooi, geen afval, geen verspilling. Zie afbeelding en site hieronder ('Boom groeit tot stoel'). In veel meer zaken omtrent bomen heb ik interesse, hun namen, hun medische waarde (zie onder), hun bloesem, hun huis bieden aan holleboombewoners, onderdebastschuilers, bladeren, bloesem, vruchten, sappen, wortels,

bosgrondmakende bladeren, hun verspreiding, hun houtvuurtjes, etc. etc.
....én windvangers en berg- en oeverbije-houders,...kortom grote steden hebben hun olmen (iepen) hard nodig! NB: Reeds omstreeks 2000 voor Christus gebruikten de Assyriërs wilgenbladeren voor de behandeling van pijnlijke gewrichten. Geschriften van rond 1550 voor Christus tonen aan dat ook de oude Egyptenaren een brouwsel van wilgenbladeren gebruikten tegen pijn en ontstekingen. Hippocrates propageerde eveneens het gebruik van wilgenbastextract. bron: <https://nl.wikipedia.org/wiki/Acetylsalicylzuur>

‘Boom groeit tot stoel’

Bron:

<https://cleantechflanders.com/nl/nieuws/23231/bomen-laten-groeien-tot-stoelen-lampen-en-tafels>

» Bomentijdschrift «

bron:

<https://www.bomenstichting.nl/images/1808pdf/2019-1-Bomennieuws-zomer.pdf>

↓ **Bomen- Literatuur** ↓

Bron: https://www.bol.com/nl/nl/p/de-lange-adem-van-bomen/9300000064448714/?bltgh=ltFb-RUNabl1VbAsIRtdJQ.2_50.54.ProductImage

©

↑ 'boomsculptuur' ↑

bron: <https://boomzaagkunst.nl/boomzaagkunst-uilen-bank-2/>

zie ook: <https://www.bomenstichting.nl/images/1808pdf/2019-1-Bomennieuws-zomer.pdf>

en: <https://dendrologie.nl/arbor-vitae/de-iep-in-amsterdam/>

Soms moeten ook iepen tóch wijken vanwege ziekte, ouderdom of renovatie. Uiteraard roept dit weerstand op bij de omwonenden. De gemeente Amsterdam heeft geleerd de actie niet alleen te motiveren, maar ook te 'verkoen' door te laten zien hoe het hout ambachtelijk, duurzaam en met trots ter plaatse wordt verwerkt. Hiertoe is de 'Stichting Stadshout' in het leven geroepen. Deze verhandelt onder het motto 'Hout van je stad'

in samenwerking met de gemeente, meubels, gebruiksvoorwerpen en sieraden van hout uit de eigen stad. Zo werden ook de gecertificeerde 'Stadsplanken' bekend: snijplanken met elk 'n éigen en herléidbare identificatie. Zo voorkomt men dat 't hout uit de stad zomaar in de versnipperaar of in pallets belandt. De nieuwe regel is hiermee dat hout uit de stad duurzaam in de stad blijft. 😊

bron: <https://dendrologie.nl/arbor-vitae/de-iep-in-amsterdam/>

zie ook: <https://stadshout.nu/>

en zie ook: <https://www.youtube.com/watch?v=Tw5rNMVkaAQ>

Dirk Versluis maakt van beroemde bomen 'n kunstwerk ↓

'Iep Westerpark wordt bankstel'

Kunstenaar Dirk Versluis neemt ons mee in zijn passie: het maken van kunstwerken uit hout van bekende stadsbomen. We gaan in deze webinar samen met Dirk Versluis twee recente projecten van hem in Amsterdam bezoeken. Eén daarvan bevindt zich in 't Westerpark, waar hij twee bijzondere bankjes maakte van 'n 32 meter hoge 'Ulmus Minor'. Daarnaast komt Crisow von Schulz namens 'Stichting Stads-hout' aan het woord. Deze Stichting heeft als doel het vinden van duurzame toepassingen voor bomen die in de stad Amsterdam gekapt worden. Zoals de kabouters hieronder.

Bron: <https://www.youtube.com/watch?v=YvudgVoqhSg>

‘Stadshout’ zaagt boomstammen uit de regio Amsterdam tot bruikbaar hout voor het uitvoeren van projecten en het vervaardigen van producten

binnen de regio, in samenwerking met haar lokale partners. Daarbij zet Stadshout zich in om de houtketen te optimaliseren door het vergroten van bewustzijn en het onderzoeken van innovatieve houttoepassingen om te zorgen dat het hout zo hoogwaardig mogelijk wordt hergebruikt en geen enkele snipper verspild wordt.

Bron: <https://stadshout.nu/over-stadshout/>

De iep of olm – al sinds mensenheugenis een oer-Hollandse boom voor stad en landschap. En je kunt wel zeggen dat Hans Kaljee, bomenconsulent van de gemeente Amsterdam, ‘iets heeft’ met de iep. Geboren in de oude VOC-stad Enkhuizen raakte hij al vroeg gewoon met het beeld van bomen in en om de vesting. Iepen worden van oudsher om hun gunstige eigenschappen veelvuldig aangeplant rond de vestingsteden. Tijdens de ALV dit voorjaar hield Hans een interessant betoog waarin hij diverse kanten van de iep belichtte. Een kort verslag daarvan.

Het is niet verwonderlijk dat de iep ook in de ‘**VOC-stad Amsterdam**’ een karakteristieke boom is. De stad Amsterdam is gebouwd op vele heipalen om de gebouwen stabiliteit te geven op het natte en slappe moerasveen ter plaatse. Uit oude geschriften blijkt dat de gemeente Amsterdam vanaf eind 16e eeuw systematisch bomen aanplante langs de kades en straten. Dit gebruik van bomen in de stad, zo dicht langs de gevels, was uniek voor die tijd. Voordien waren bomen meer bekend als erfbeplanting in het buitengebied. De gedachte erachter was dat de bomen de bodem met hun wortels konden verstevigen en ontwateren en een zekere stabiliteit gaven aan oevers en kademuren. Bovendien hechtte men destijds al veel belang aan het behoud van een gezond en schoon stadsmilieu

aangezien de stad, en vooral de grachten, sterk vervuilden. In de loop van de 18e eeuw nam de aanplant van lindes af en besloot men geheel over te stappen op de iep als meer geschikte stadsboom. In 2010 heeft de Unesco, mede om de groene bomen, de historische binnenstad van Amsterdam uitgeroepen tot Wereld-erfgoed. Door deze nominatie is ook de iep door de Unesco bevestigd als onlosmakelijk verbonden met het stadsbeeld van de stad Amsterdam. In 2015 groeiden er in de gemeente Amsterdam niet minder dan 75.000 iepen en vijftig soorten en cultivars. De iep is snelgroeiend en ontwikkelt zich in betrekkelijk korte tijd tot een monumentale boom. En de iep is, waarschijnlijk meer nog dan de linde, geschikt als stadsboom omdat deze sterker is en beter bestand tegen invloeden van buitenaf. Ze stelt weinig eisen aan de bodem en vochthuishouding, weerstaat strooizout en zilte zeewind en blijkt zelfs verzakkingen en graafwerkzaamheden tot op zekere hoogte te verdragen. Ook in de beleving in het straatbeeld is de boom bescheiden met zijn transparante kroon, waardoor licht niet geheel weggenomen wordt en de gevels erachter zichtbaar blijven. Een nadeel is de iepziekte; met name de *Ulmus - Hollandica 'Belgica'* blijkt hier gevoelig voor. Door selectie is er nu een ruime keuze in vormen en toepassings-mogelijkheden en er zijn veel hoog resistente rassen gevonden. Zo kweekt men bijvoorbeeld de *Ulmus Minor 'Sarniensis'* en de *Ulmus 'Columella'* met een slank opgaande kroon die ook in smallere lanen en dichter langs de gevels toepasbaar zijn. Dit beeld met groen stadsontwerp en een prominente rol van straatbomen blijkt nog steeds uniek. Zoals Frankrijk, Spanje en Italië befaamd zijn om hun ontwerp van pleinen, zo zijn **wij** dat wat betreft de straten en kades in Amsterdam. Studenten van over de hele wereld komen hiernaartoe om de kunst af te kijken.

'Ulmus Hollandica ' Foto: Jaap Smit

Voor het promoten van de iep in de stad wordt veel geïnvesteerd. Voorbeelden die passeren, zijn de zomeraanplant van *Ulmus rubra*, de rode iep, bij het station. Dat is mogelijk, als je maar in het oog houdt dat de meeste investering zit in de plantgatvoorbereiding en de bodem. We beschikken tegenwoordig over een zeer divers sortiment zodat we bijvoorbeeld herfstroze verkleurende iepen in de rosse buurt kunnen planten: '*Ulmus Frontier*', een kruising met de Chinese iep '*Ulmus Parvifolia*' en goed resistent tegen de iepziekte. Dergelijke rassen zijn van belang voor het terugkruisen. Een ander idee betrof de trambaan bij de 'Hortus'. Bij een renovatie waarbij de autostroken werden omgelegd zodat er meer ruimte ontstond, is de Hortus getrakteerd en verrast met een sortiment van tien bijzondere soorten, waaronder *Ulmus Castaneifolia*. Wubbo Ockels, de voormalige ruimtevaarder en voorvechter voor duurzaamheid en innovatie, is in Amsterdam geëerd met een iep. De gemeente heeft de 'Wubbo Ockels Boom', kortweg '**Wubboboom**', geplant op het Haarlemmerplein. Het is de '*Ulmus Sapporo Autumn Gold*', een kruising tussen '*Ulmus Pumila*' en '*Ulmus Japonica*'. De boom heeft een iets andere vorm en herfsttint dan de andere iepen op het plein. Sommige mensen hebben in het verleden in het bijzonder bijgedragen aan onze huidige kennis van de iep. Het zijn de 'Helden van de iep'. Zoals Bea Schwarz (1898-1969) die als promovenda de ziekteverwekkende schimmel van de iepziekte ontdekte en beschreef in haar doctoraal-scriptie. En Christine Buisman (1900-1936), die als eerste in staat bleek om dit oorzakelijk verband middels empirisch onderzoek te bewijzen. Hans Heybroek of de 'iepenprofessor' was verbonden aan het Rijksinstituut voor onderzoek in de Bos- en Landschapsbouw in Wageningen. Tot aan zijn pensionering in 1992 was hij actief in het kruisen van iepenrassen en hij deed veel selectiewerk in de afgelopen eeuw. Diverse hoog resistente selecties komen van zijn hand. Bea Schwarz en Christine Buisman worden gememoreerd in een tweetal iepenrassen die naar hen zijn vernoemd.

De '*Ulmus Glabra Exoniensis*' geeft een mooi beeld in de straat Foto: Jaap Smit

Voor een gebruikswaardeonderzoek is een experiment gestart in de nieuwe wijk IJburg. Ook hier werd gekozen voor de iep. Volgens de stadsplanoloog moest er wel een zekere uniformiteit zijn in de boomkeuze voor een evenwichtig beeld. 'Dat gaat wel goed komen; iepen lijken immers op elkaar.' Niet dus! Verwonderlijk om te zien hoezeer soorten en rassen binnen één geslacht van vorm kunnen verschillen in één enkele straat. Door deze diversiteit is er een ruim aanbod en ontstond er in deze wijk een collectietuin van zo'n twintig iepensoorten die de aandacht trok van landschapsonwerpers. In navolging wordt nu steeds vaker niet één soort, maar een mix van iepen toegepast in het straatbeeld en langs de grachten. Bijvoorbeeld in de wijk de Houthavens waar een mix van vijftien soorten iep zijn aangeplant. In het verleden werden iepen vaak geënt. Een

probleem dat daarbij op kan treden is de uitgestelde onverenigbaarheid tussen ent en onderstam. Daarom geldt tegenwoordig de eis dat de boom op eigen wortel is opge-kweekt. Sommige soorten, zoals '*Ulmus Glabra Exoniensis*', zijn nog steeds enkel door middel van enten te vermeerderen. Een probleem dat soms bij het stekken optreedt, is de slinger-vormige vergroeiing van de wortelhals met als gevolg een verlies van planten. Mogelijk dat een heftige groei-kracht van de wortel vanuit het callus (wondhout) hier debet aan is. Zie:

<https://www.hoogstamboomgaard.be/wondbehandeling.html>

Bekende zaailingen zijn bijvoorbeeld de '*Ulmus Laevis*', de steeliep. Dit is een vrij wilde en ruige groeier maar heel mooi als er de ruimte voor is. De laatste tijd zijn er ook gestekte selecties van de soort die een beter doorgaande spil vertonen. Van hoezeer de iep en haar historie de Amsterdammers na aan het hart ligt, getuigen ook de diverse initiatieven om authentieke iepen beplantingslinten in de stad te herstellen. De originele samenhang is in de loop der jaren meestal verloren gegaan; niet in de laatste plaats door de gevreesde iepziekte. Herplant gebeurt dan ook met hoog resistente rassen, veelal ook ter ere van de heldinnen die met hun naam aan deze resistente klonen verbonden zijn. Zo kwam de '*Ulmus Bea Schwarz*' in het vroege voorjaar van 2016 opnieuw in de belangstelling toen tijdens de boomfeestdag de eerste exemplaren werden geplant voor het herstel van een aaneengesloten historisch lint aan de noordzijde van de Sloterplas. Men pleit in dat stadsdeel al langer voor het herstel van dit enkelsoortige lint. Het herstel gebeurt in verschillende fasen en moet in 2018 gereed zijn. Soms moeten ook iepen toch wijken vanwege ziekte, ouderdom of renovatie. Uiteraard roept dit weerstand op bij de omwonenden. De gemeente Amsterdam heeft geleerd de actie niet alleen te motiveren, maar ook te 'verkopen' door te laten zien hoe het hout ambachtelijk, duurzaam en met trots ter plaatse wordt verwerkt. Hiertoe is de 'Stichting Stadshout' in het leven geroepen. Deze verhandelt onder het motto 'Hout van je stad' in samenwerking met de gemeente, meubels, gebruiksvoorwerpen en sieraden van hout uit de eigen stad. Zo werden ook de gecertificeerde 'Stadsplanken' bekend: snij-planken met elk een eigen

en herleidbare identificatie. Zo voorkomt men dat het hout uit de stad zomaar in de versnipperaar of in pellets belandt. De nieuwe regel is hiermee dat hout uit de stad duurzaam in de stad blijft.

Fladderiep of '*Ulmus Laevis*' Foto: Jaap Smit

Bron: <https://nl.wikipedia.org/wiki/Fladderiep>

Hardhoutooibossen staan langs grote rivieren. Ze overstroomden minder dan de zachthout-ooibossen maar staan nog onder invloed van de rivierdynamiek. Het zijn goed ontwikkelde structuurrijke en hoge bossen van zomereik, es, iepensoorten, linde en zwarte populier. Ze zijn typisch voor de midden- en benedenloop van grote Midden-Europese riviersystemen zoals de Rijn, Donau en Allier. Het bostype vormt vaak mozaïeken met "zachthoutooibossen" en met Elzen-Essenbossen, die beiden tot habitatype 91E0 gerekend worden. In Vlaanderen is het natuurlijke verspreidings-areaal van dit bostype beperkt tot de bedding van de Maas, waar het uiterst zeldzaam voorkomt.

Dikste fladderiep te Heure uit 1835 ; omtrek meer dan 6 meter en hoogte meer dan 26 meter

Bron: <https://nl.wikipedia.org/wiki/Fladderiep>

↑ Crisow en Marijke zijn de oprichters van 'Stadshout'. Vanaf 2008 zetten zij zich in voor behoud en lokale toepassing van het hout dat afkomstig is van Amsterdamse bomen, die noodzakelijkerwijs gekapt moesten worden: M.a.w.: hout ván, dóór en vóór de stad en haar bewoners.

<https://stadshout.nu/over-stadshout/>

Jan de Beijer, 'Het Spui met de Oude Lutherse Kerk' gezien vanaf de Nieuwezijds Voorburgwal, 1765. Collectie 'Amsterdam Museum' mét iepen!

"Voor het derde jaar op rij is er in Amsterdam een 'Springsnow Festival': een maand vol activiteiten waarin de iep en in het bijzonder de feestelijk dwarrelende iepenzaadjes worden bezongen. Ook nu schenken we aandacht aan deze Amsterdamse boom bij uitstek aan de hand van een schilderij waarop de iep een prominente plaats inneemt. Op dit schilderij uit 1765 van Jan de Beijer (1703-1780) kijken we uit op het Spui, hoek Nieuwezijds Voorburgwal. Beide waren destijds nog open grachten, die ruim een eeuw later - eind negentiende eeuw - zouden worden gedempt. De gevelrij aan het Spui baadt in de zon, hetgeen veronderstelt dat het om de late namiddag gaat. Rechts in deze rij zien we de zijgevel van de Oude Lutherse Kerk met - zichtbaar onder de sierlijke brug - op de kade ervoor een behoorlijk aantal voetgangers. Op dit schilderij dragen de

bomen wezenlijk bij aan de pittoreske aanblik. De meeste aandacht trekken uiteraard de twee iepen op de voorgrond, die wat schuin sierlijk in de compositie staan. Ter oriëntatie: op de plek van het hoekpand is nu Athenaeum Boekhandel. Rechts in de verte zien we een rij iepen aan het Singel, richting het huidige Koningsplein. Links staat een kastanje in bloei, iets wat min of meer gelijktijdig plaatsvindt met het vallen van de iepenzaadjes. Dat het in deze voorstelling vooral om iepen gaat, is niet verbazingwekkend. In de achttiende eeuw werd de iep steeds meer dé favoriete grachtenboom, iets wat ten koste ging van de positie van de linde. De iep werd ervaren als statiger, liet op aangename wijze het tintelende licht door, zorgde niet voor plakkerige afscheidingen en kon beter tegen de slechte leefomstandigheden in de binnenstad." Vanaf het eerste Springsnow Festival, wijdde Frans ieder jaar een #020today aan dit natuurverschijnsel. In zijn eerste blog hierover op 9 mei 2012 nam hij het iepenschilderij van Hendrik Keun tot onderwerp. Een jaar later op 13 mei 2013 stond 'een schitterende iep' in onze collectie, het resultaat van uiterst vaardig papierknipwerk' uit 1764 in zijn blog centraal. Het schilderij met de iepen van Jan de Beijer behandelde hij in de blog van 17 april 2014, waaruit vandaag wordt geciteerd. En voor zijn laatste #020today over dit onderwerp in 2015 interviewde Frans Saskia Hoogendoorn, een van de bedenkers van het iepenparfum. Juist deze serie blogs laat de vindingrijkheid van Frans zien om een onderwerp telkens weer op een andere manier en vanuit een ander gezichtspunt te belichten.

Bron: <https://hart.amsterdam/nl/page/55051/020today-dwarrelende-iepenzaadjes>

Zie ook: <https://www.amsterdammade.org/nieuws/amsterdamse-iepengeur-brengt-lente-huis/>

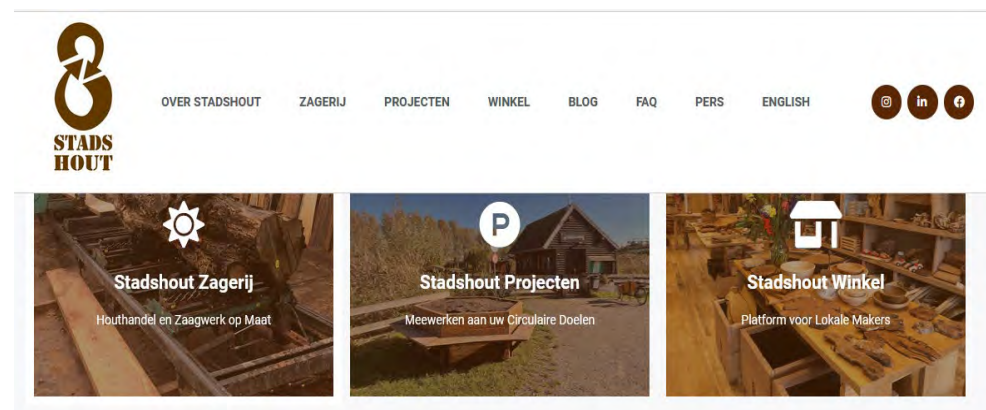
Geuren en smaken en kaarsen

Kunstenaarsduo 'Tijdmakers' – bestaande uit Saskia Hoogendoorn & Lieuwe Martijn Wijnands – lanceerde '**Eau d'Amsterdam**', 'Scent of the Elm Trees' eind 2014 op 'Meesterlijk'. Dit unieke stadsparfum met de geur van het blad & hout van de iepen aan de grachten werd door VOGUE benoemd tot 1 van de beste 7 geuren met een bestemming en door 'I Amsterdam' tot 'Best of Amsterdam Brands'. Het iepenparfum werd ontwikkeld in samenwerking met geurexpert en perfume designer Tanja Deurloo van 'Annindriya' en de 'Olfactive Design Studio' van 'International Flavors & Fragrances'. 'Tijdmakers' organiseert sinds 2012 jaarlijks van 21 april – 21 mei 'Springsnow', een ode aan de 75.000 iepen die Amsterdam rijk is, die in deze periode hun miljoenen zaden over de stad uitstrooien: de lentesneeuw van Amsterdam. Met de opbrengst van 'Eau d'Amsterdam' worden nieuwe kunst- en culturele activiteiten georganiseerd ter viering van dit prachtige natuurverschijnsel. Deze 'Scented Candles' zijn in een gelimiteerde oplage geproduceerd en verkrijgbaar, o.a. bij 'Annindriya

Perfume-lounge' (Cornelis Krusemanstraat 25) en de 'I Amsterdam Brand Store' op Amsterdam CS. De geurkaars heeft 30 branduren en kost € 29,95.

Bestellen via :

www.eaudamsterdam.com

Zie: <https://stadshout.nu/>

« Trippenhuys aan de Kloveniersburgwal mét iepen »

bron: https://www.tripadvisor.nl/Attraction_Review-g188590-d314937-Reviews-Trippenhuys-Amsterdam_North_Holland_Province.html#/media-attr/314937/253235964:p/?albumid=-160&type=0&category=-160

De Keizersgracht bij het Molenpad, circa 1775. Hendrik Keun

bron: <https://hart.amsterdam/image/2015/8/11/b1a-50634500.jpg%28mediaclass-fancybox.c6510c0e15414667d97bb714e21d090f477317ed%29.png>

Amsterdamse iepen worden voor het eerst genoemd in een vers uit 1662 van Melchior Fokkens:

*'Dees Stadt zoo over al beplant met Yp' en Linden,
Is hier in gadeloos, en nergens meer te vinden.
Het groen Bosschaadje zelf is hier voor onze deur,
En schaft ons veel vermaak vol aangename geur.'*

bron: <https://www.amsterdamsebinnenstad.nl/binnenstad/228/ode-aan-de-amsterdamse-iep.html>

Extra info:

Door de **iepenziekte** is men al vanaf de jaren dertig op zoek gegaan naar meer resistente iepenrassen. Amsterdam is een soort iepenproeftuin, in de hele stad komen meer dan dertig verschillende soorten voor. Sommige hiervan zijn al voor de Tweede Wereldoorlog ontwikkeld vanwege hun bijzondere vorm, zoals de monumentaaliep, *Ulmus minor* 'Sarniensis', een variëteit die speciaal wordt gekweekt vanwege zijn slanke, piramidale gestalte en veel is aangeplant in het Berlagekwartier. Een andere iepensoort vinden we langs de Reguliersgracht. Hier staan een aantal iepen met een tamelijk hoge entring van een onbekende variëteit, die **alléén in Amsterdam** voorkomt en vermoedelijk is gekweekt op de voormalige 'Stadskwekerij Frankendael'. In het Waardevolle bomen-boek staat deze aangeduid als '*Ulmus Montana Superba*', zeg maar grote bergiep, maar Eddie Blankers noemt ze in zijn vorig jaar verschenen Amsterdamse Bomenboek: 'Cornuta', 'mét gehoornd blad'. De boom heeft een schors met barsten en groeven en de bladeren hebben inderdaad een bijzondere vorm: met langs de bladrand kleine uitstulpingen of 'hoortjes', maar de uiterlijke gedaante, een soort uit de kluiten gewassen appelboom, komt niet overeen met de gebruikelijke vorm van deze variëteit. Er bestaat zelfs 'n '**Amsterdam-iep**!', een cultivar met kleine bladeren, die eveneens op de stadskwekerij is ontstaan.

bron: <https://www.amsterdamsebinnenstad.nl/binnenstad/228/ode-aan-de-amsterdamse-iep.html>

bron: <https://cgconcept.eu/product/van-den-berk-over-bomen/> en zie:

<https://www.boomzorg.nl/article/26942/eindelijk-een-bomenboek-dat-niet-commercieel-is-en-waarschuwt-voor-beperkingen>

<https://www.nieuweoogst.nl/nieuws/2026/06/20/documentaire-eat-more-trees-schetst-radical-omslag> ↓

Iepenspintkever

Zie: <https://www.parool.nl/nieuws/amsterdamse-aanpak-iepenziekte-werpt-vruchten-af~bcd3e5c/>

<https://mforamsterdam.com/nl/leidsebosje/>

Jaap Stam ©

i.s.m. Gijsbreght ©